

Regelbunden tillsyn i Blåsut skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Vänersborgs kommun och besökt Blåsut skola den 5 november 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 3 juni 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Blåsut skola, dels den information som samlats in under besöket. I Blåsut skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Blåsut skola

Blåsut skola	Antal elever
Förskoleklass	29
Grundskola	188

Källa: Skolans egna uppgifter

Blåsut skola är belägen i bostadsområdet Blåsut i nordvästra delen av centralorten Vänersborg. I skolans upptagningsområde finns huvudsakligen villabebyggelse. Skolan består av tre byggnader från olika tidsepoker. Lokalerna är ändamålsenliga men elevökningen de senaste åren har medfört en trångboddhet som enligt personalen i stigande grad begränsar det pedagogiska handlingsutrymmet. Skolgården och naturen i omgivningarna ger goda möjligheter till stimulerande aktiviteter för barnen. I skolans lokaler och i en angränsande lokal finns också flera fritidshemsavdelningar. Fritidshemmens verksamhet bedöms inte i denna rapport utan i den övergripande rapporten för kommunens skolbarnsomsorg.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Blåsut skola	Riket	Blåsut skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	97	85	94	87
	Matematik	93	72	75	73
	Svenska	97	71	72	72

Källa: Uppgifter från skolan, 2008-11-05. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om målfyllelse på de nationella ämnesproven.

Kommentar och bedömning:

Skolornas samlade resultat av de nationella ämnesproven i årskurs 5 redovisas i tabellen ovan. Av denna framgår att andelen elever som nått målen vid de nationella ämnesproven generellt är bättre än jämförelsetalen för riket men har minskat påtagligt år 2008. I en sex år lång tidserie kan inspektörerna se att elevernas resultat på de nationella proven i årskurs 5 har konstant varit mycket goda. Eleverna vid Blåsut skola har under flera år haft nära 100 procentig uppfyllelse av kravnivåerna i de nationella proven, så resultaten år 2008 avviker signifikant från övriga resultat under sexårsperioden. Skolan har gjort en omfattande genomgång av tänkbara orsaker till förändringen och har genom analys av orsakerna kommit fram till åtgärder som nu ska genomföras vid skolan. Åtgärderna handlar bland annat om kompetensutveckling, specialpedagoginsatser, bättre utnyttjande av lärarnas kompetenser och att utveckla åtgärdsprogrammen.

4 (13)

Skolan följer upp och sammanställer elevernas kunskapsresultat i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolan gör dock ingen sammanställning av elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 i övriga ämnen. Utvärderingar och analyser av kunskapsresultaten i samtliga ämnen exempelvis över tid och mellan pojkar och flickor görs heller inte vid skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsresultat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen**Bedömningspunkter****1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen förutsätter elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Vidare ska läraren enligt läroplanen se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Verksamhetsbesök och intervjuer med elever visar att elever vanligtvis inte utövar inflytande över innehållet och hur undervisningen läggs upp. I intervjuer ger både lärare och elever olika exempel på där eleverna vid aktiviteter får göra val och ta eget ansvar men mycket få av exemplen visar att eleverna med utgångspunkt från sin kunskap om målen tillsammans med läraren kan påverka undervisningens innehåll och upplägg. Utgångspunkten är i de flesta fall att det är läraren som gör planeringen och bestämmer ramarna inom vilka eleverna kan påverka. Intervjuer visar också att man vid skolan inte har planerat hur elevernas ansvar och inflytande över det egna lärandet ska tränas för att successivt under skoltiden kunna öka. Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande.

6 (13)

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn enligt grundskoleförordningen se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Utifrån dokumentstudier och intervjuer kan inspektörerna konstatera att skolan har fungerande rutiner för att undersöka barnens behov av särskilda stödåtgärder samt att upprätta åtgärdsprogram. Inom ramen för sitt utvecklingsarbete använder sig skolan av olika mallar för åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av avslutas mallen med en rubrik "Kontrakt" där åtgärder specificeras som ska genomföras av elev, hem respektive skola. Det finns också åtgärdsprogram där det för de åtgärder skolan avser att vidta för att stödja eleven inte framgår vem i skolan som ansvarar för vad. Med anledning av att skolans åtgärdsprogram innehåller relativt omfattande åtgärder som eleverna och elevernas vårdnadshavare ska genomföra vill Skolinspektionen påpeka att åtgärdsprogrammet i första hand ska handla om de åtgärder skolan avser att vidta för att tillgodose elevens behov. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram måste förbättras. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

8 (13)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Likabehandlingsplanen ska utgå från en aktuell kartläggning av den egna verksamheten. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid inspektionstillfället hade Blåsut skola en likabehandlingsplan. Skolans likabehandlingsplan motsvarar dock inte en sådan plan som lagen kräver då det inte utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov specifikt redovisas vilka insatser som skolan avser att påbörja och genomföra under det kommande året för att främja likabehandling och förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Exempelvis finns på skolan endast ett fåtal elever som har utländsk bakgrund. Enligt såväl elever och lärare arbetar skolan inte mycket just med frågor om etnisk tillhörighet och religion ur ett perspektiv av att främja likabehandling. Likabehandlingsplanen innehåller heller inga planerade åtgärder för detta.

I skolans likabehandlingsplan saknas också ett vuxen – elevperspektiv i hanteringen av akuta åtgärder. Eleverna har inte medverkat i framtagningen av skolans likabehandlingsplan.

Skolinspektionen bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan, vilket skolan måste åtgärda. Skolinspektionen vill också i sammanhanget påpeka att skolan har ett stort ansvar för att förbereda dess elever på att samhället idag är mångkulturellt och att de i olika situationer möter och kommer att möta människor med olika bakgrund vilket ställer

krav på medborgarna.

Sedan inspektionsbesöken gjordes i Vänersborgs kommun har lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphört att gälla. Lagen upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567).

Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Barns och elevers medverkan vid upprättandet m.m. av nämnda planer regleras i förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (13)

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning**Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Vid skolan har arbetslagen på ett föredömligt sätt fördelat lärarnas olika kompetenser så att eleverna i stor utsträckning undervisas av lärare som också har utbildning i det aktuella ämnet. Dock framgår av intervjuer och dokument att skolan genomgående använder fritidspedagoger som lärare i ämnet idrott och hälsa samt delar av ämnet biologi.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör organisera verksamheten så att eleverna undervisas av lärare med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver.

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever samt i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Inspektörerna uppfattar att skolans kvalitetsarbete är väl strukturerat med arbetsplan i form av ett antal resultat- och aktivitetsplaner som är den av kommu-

nen anbefallda planeringsformen. Inspektörerna uppfattar också att skolan har ett mycket ambitiös ansats med en rad olika aktiviteter för att förbättra kvaliteten.

Skolans kvalitetsredovisning bygger på den mall barn- och ungdomsförvaltningen tagit fram för kommunens grundskolor och förskolor. I mallen redovisar skolan arbetet med och måluppfyllelsen för skolplanens mål. De flesta av målen överensstämmer med eller har anknytning till nationella mål. Intervjuer med rektor och personal visar att det finns en osäkerhet om vad som efterfrågas under de olika rubrikerna i mallen. Av kvalitetsredovisningen och intervjuer framgår inte hur skolan kommit fram till sina ställningstaganden om åtgärder som behövs den kommande perioden för förbättrad måluppfyllelse. Intervjuer och dokumentstudier visar också att det endast undantagsvis görs analyser och utvärderingar av tidigare genomförda åtgärder och av de resultat som uppnåtts.

Skolan följer upp och sammanställer resultat som uppnådda kravnivåer i det läsutvecklingsschema som skolan använder sig av samt andelen elever som klarat de nationella ämnesproven i de ämnen som omfattas av proven. Däremot sammanställer inte skolan resultat av måluppfyllelsen i övriga ämnen utifrån kursplanernas mål att uppnå för årskurs 5. Följaktligen saknas utvärderingar och analyser av kunskapsresultaten i skolans samtliga ämnen.

Av intervjuer framgår att det vid skolan bedrivs utvecklingsarbete av god kvalitet utifrån vad personalen identifierat som angelägna behov i skolan. Detta arbete redovisas inte i kvalitetsredovisningen eftersom det inte anses passa in i mallen. Genom intervjuer och dokumentstudier får inspektörerna bilden av att skolans kvalitetsredovisning genom den mall som används huvudsakligen uppfattas som en redovisning av hur skolan arbetat med målen i den kommunala skolplanen. Av intervjuer framgår också att förvaltningens mall och hur personalen uppfattar att den ska användas snarare motverkar än understödjer skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete särskilt med avseende på uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen i årskurs 5. Se vidare skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning nationella mål för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad

måluppfyllelse. Vidare ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. I kvalitetsredovisningen ska också redovisas uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

I kvalitetsredovisningen bedömer skolan måluppfyllelsen utifrån de mål som finns i den kommunala skolplanen. I kvalitetsredovisningen redovisas resultatmått som uppnådda kravnivåer i det läsutvecklingsschema som skolan använder sig av samt andelen elever som klarat de nationella ämnesproven i de ämnen som omfattas av proven det vill säga engelska, matematik och svenska. Däremot saknas i kvalitetsredovisningen en samlad bild av skolans resultat i övriga ämnen utifrån kursplanernas mål för årskurs 5. I kvalitetsredovisningen redovisas följaktligen heller inga utvärderingar av resultaten. Vidare hänvisas till beskrivningen under 3.4.1 om kvalitetsredovisningen som ett instrument för att främja skolornas kvalitetsarbete. Skolan redovisar heller ingen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen i sin kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Enligt ändring i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska uppföljning och utvärdering av såväl likabehandlingsplaner som planer mot kränkande behandling redovisas i kvalitetsredovisningen. Ändringen trädde ikraft den 1 januari 2009 och ska tillämpas första gången för kvalitetsredovisningar som avser 2009.

2009-03-03 Göteborg

Mats Lindström

Eva Wallentin